

N:o 92.

Af herr **P. O. Lundell**, m. fl., *angående ändrad lydelse af 32 § 2 mom. i bankreglementet.*

Alldenstund under innevarande års riksdag en ny lagstiftning rörande riksbankens styrelse och verksamhet antagligen kommer att behandlas, och enär en mycket utbredd önskan förefinnes, att dervid tages i grundlig ompröfning frågan om utsträckning af den tid, under hvilken från riksbanken utlemnade s. k. afbetalningslån skola inbetalas, så finna vi oss föranlåtna att vid innevarande års riksdag väcka motion i ämnet.

Under behandling af samma fråga vid föregående riksdagar äro enligt vårt förmenande fullgiltiga skäl anförda för lagändringar i den af oss angifna rigtningen, och vilja vi i detta hänseende bland annat hänvisa till den vid bankofullmäktiges utlåtande i ämnet, 1895 n:o 10, af S. G. von Frisen angifna reservation samt till diskussionen i Andra Kammaren samma år (se Andra Kammarens protokoll 1895 n:o 34 sid. 53). Dertill vilja vi för vår del endast lägga följande skäl.

De framställningar, som från så många håll framkomma om inrättande af nya afdelningskontor, grunda sig i allmänhet derpå, att räntefoten vanligen hålles lägre å de ställen, der dylika kontor finnas inrättade. Dermed är dock icke mycket vunnet, om låneformerna vid riksbankens kontor ej göras sådana, att de äro för allmänheten lämpliga.

Sker icke detta, komma de lånesökande att ändock få betala högre ränta till de förutvarande låneanstalterna, hvilkas beqvämare låneformer de ej kunna undvara, och afdelningskontoren blifva till föga gagn för sina orter samt lemna dålig afkastning å dem anförtrorda medel.

Riksbankens fonder äro nu så stora, att de i långt högre grad än förr äro tillräckliga för att banken, vid sidan af sin egentliga rörelse som bank för handel och industri, skall kunna på ett för den lånesökande allmänheten fördelaktigt sätt bedriva äfven den lilla rörelsen med afbetalningslån till ett begränsadt belopp. Och att afkastningen af de för detta ändamål afsatta medlen ej är betydelselös för riksbanken framgår deraf, att enligt för 1894 afgifna berättelser ränteinkomsten å afbetalningslån vid de afdelningskontor, der sådana mera förekommit, uppgått till en betydande del af nettoinkomsten (vid Göteborgs betydande kontor 26 procent af densamma, i Falun och Örebro 31 å 32 procent, i Vexjö, Jönköping och Luleå omkring 40 procent, och vid kontoret i Kalmar till mer än hela nettovinsten). Riksbankens afbetalningslån med sin moderata ränta skulle ock vara ganska fördelaktiga för en hel del folk, om de ställdes till inbetalning under en lämpligt lång tid. De kunde då med fördel användas af jordegare till hjälp vid inköp af landtbruksmaskiner och bättre redskap eller af bättre kreatur, till bidrag vid nybyggnader och jordförbättringar m. m., synnerligen då de lånesökande kunde af egna medel utgöra en del af kostnaderna. Likaledes kunde dessa lån gagna arrendatorer vid öfvertagande af arrenden, prester vid uppsättning af boställsinventarier, nybörjande handtverkare vid uppsättning eller öfvertagande af verkstäder, tjenstemän vid bosättning, och i många dylika fall. Men det torde sällan eller aldrig ifrågakomma, att de för sådana nyttiga ändamål upptagna lånen äro möjliga att utan ny skuldsättning inbetala på så kort tid som 2 1/2 år. Äfven för återbetalning på 5 år erfordras i de flesta fall, att den lånesökande iakttaga både sparsamhet och omtanke samt sjelf eger något kapital. Deremot finnes säkerligen icke i ett fall af tio möjlighet för den, som behöft upptaga ett dylikt lån, att ens med bästa vilja afbörda sig detsamma på 2 1/2 år — och med att fordra omöjligheter gagnar man ingen. Följden blir att lånen måste betalas med ny skuld, antingen så, att låneafbetalningen ersättes med lånevexlar på kortare tider och lånen förnyas, när ett par afbetalningar skett, eller ock att flere personer gå i bolag om lånen och vechselvis upptaga nya lån, som fördelas och användas till afbetalningar, ofta med påföljd, att vederbörande intressenter sjelfva ej kunna reda, huru stort hvar deras lånfångna belopp är. Dessa och flere andra af bestämmelserna om den korta betalningstiden framtvingna sätt att förlänga densamma långt ifrån befordra sparsamhet eller uppfordra till ansträngning att betala, utan verka ofta motsatsen och föranleda utsträckta borgensförbindelser, invecklade affärer och obestånd, som ej behöft inträffa, om låntagaren lemnats så lång betalningstid, att en möjlighet funnits för

honom att infria lånet i laga ordning. För riksbanken som lånegifvare kan det icke medföra några fördelar att befordra ett dylikt trassel, ty det blir under sådana förhållanden visst icke regel, att de mest ordentlige, sträfsamme och förtänksamme bland de lånesökande vända sig till riksbanken för erhållande af ett afbetalningslån. Äfven om de i andra låneanstalter få underkasta sig högre räntesatser, vända de sig vanligen hellre dit. Och i följd häraf har det gagn, man af ett afdelningskontors inrättande på en ort väntat sig, ofta blifvit långt mindre än det bort och kunnat blifva, om mera hänsyn tagits till allmänhetens behof.

Äfven torde, med den stora utsträckning i antalet afdelningskontor, som dels skett, dels är under närmaste tiden att förvänta, det nu bestämda beloppet 12 millioner kronor vara allt för litet och skäligen böra höjas till 15 millioner kronor.

• På grund af hvad vi så sålunda anført få vi vördsamligen föreslå,

att mom. 2 § 32 i bankoreglementet erhåller följande lydelse:

Lånen återbetalas medelst erläggande hvar sjettemånad efter utlåningsdagen af minst en tiondedel utaf lånebeloppet jemte upplupen ränta, vid äfventyr, om sådant försummas, att hela den obetalda delen af lånet varder till betalning förfallen; samt

att i bankoreglementet införes bestämmelse derom att i stället för 12 millioner kronor ett belopp af 15 millioner kronor afsättes såsom fond för afbetalningslån.

Stockholm den 28 januari 1897.

P. O. Lundell.

Sv. Arnoldsson

Ollas A. Ericsson.

*Ola Persson,
Rinkaby.*

A. J. Högstedt.

Magnus Andersson.

C. F. Petersson.

Nils Wallmark.

I motionens syfte instämma:

Edv. Svensson.

P. Pehrson.

Nils Jönsson.